

Povinnosti osob pořádajících letní dětskou rekreaci

Moravskoslezský kraj je oblíbené místo pro pořádání letních dětských táborů. Pořádající osoby mají povinnosti, které vyplývají ze zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 258/2000 Sb.“) a prováděcího právního předpisu, na něž se zákon ve svých ustanoveních odkazuje, vyhlášky č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 106/2001 Sb.“). V případě nepříznivé epidemiologické situace mohou být podmínky pro konání upraveny mimo jiné mimořádným opatřením MZ ČR. Aktuální přehled je uveřejněn na následujícím odkaze: <https://www.mzcr.cz/category/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zdravotnictvi/aktualni-mimoradna-a-ochranna-opatreni-ke-covid-19/>

Nejčastějšími typy pořádané letní dětské rekreace jsou zotavovací akce nebo jiné podobné akce. Znalost definic předmětných akcí je pro pořádající osobu zcela zásadní. Zákon č. 258/2000 Sb. tyto akce definuje následovně:

- **zotavovací akce:** organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti či dovednosti,
- **jiná podobná akce:** organizovaný pobyt dětí pořádaný v počtu menším než 30 dětí nebo po dobu kratší než 5 dnů (5 a méně dnů) s výjimkou akcí pořádaných pro děti v poměru rodinném a obdobném.

Povinnosti pro pořádání zotavovacích akcí:

A) Ohlášení zotavovací akce

Pořádající osoba je povinna měsíc před zahájením akce **ohlásit její pořádání místně příslušné krajské hygienické stanici**. Povinnými údaji, které musí být v ohlášení uvedeny, jsou:

- termín a místo konání, a to s uvedením adresy nebo názvu katastrálního území a zeměpisných souřadnic,
- počet zúčastněných dětí (ve věku do 15 let), počet dětí zúčastněných v každém běhu s uvedením data jeho zahájení a ukončení,
- způsob zabezpečení akce pitnou vodou,
- způsob zajištění stravování,
- jméno, příjmení a telefon na odpovědnou osobu účastnící se ZA.

V případě, že je Vaše akce zásobována pitnou vodou z vlastního individuálního zdroje (studny se sezónním provozem, studánky, atp.) je nutné zaslat **současně s ohlášením protokol o kráceném rozboru jakosti pitné vody**. Tento protokol nesmí být starší než 3 měsíce od zahájení akce. Pro pořádek zde uvádíme, že protokol o rozboru jakosti pitné vody **musí být vyhovující, tj. zjištěné hodnoty ukazatelů musí být v souladu s vyhláškou č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen vyhláška č. 252/2004 Sb.). Pořádající osoba musí v případě nevyhovujícího protokolu zajistit sanaci zdroje pitné vody a provedení opakovaného rozboru, minimálně v rozsahu nevyhovujících ukazatelů předešlého odběru. Do doby obdržení vyhovujících výsledků je pak nutno zajistit náhradní zásobování akce pitnou vodou, např. dovážením pitné vody z veřejného vodovodu.

B) Podmínky účasti dětí

Na zotavovací akci smí pořadající osoba přijmout pouze dítě, které je **zdravotně způsobilé a podrobilo se stanoveným pravidelným očkováním a dítě nejevící známky akutního onemocnění (horeček, průjmu) a ve 14 kalendářních dnech před odjezdem nepřišlo do styku s osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy ani mu není nařízeno karanténní opatření („bezinfekčnost“)**. Zdravotní stav dítěte a zdravotní posudek vydává registrující lékař v oboru praktické lékařství pro děti a dorost. Platnost tohoto posudku činí 2 roky od data vystavení, pokud však nedošlo v průběhu této doby ke změně zdravotního stavu. Písemné prohlášení o „bezinfekčnosti“ potvrzuje zákonný zástupce dítěte nebo osoba, kterou k tomu zákonný zástupce písemně zmocnil. Prohlášení nesmí být starší než 1 den.

C) Podmínky účasti fyzických osob

Fyzické osoby, které na zotavovací akci vykonávají funkci **dozoru nebo zdravotníka, musí být k této činnosti zdravotně způsobilé**. V tomto případě zdravotní způsobilost posuzuje a posudek vydává registrující lékař v oboru všeobecné praktické lékařství. Posudek je platný 2 roky od data vystavení. Opět s podmínkou, že v průběhu této doby nedošlo ke změně zdravotního stavu. Tato podmínka se nevztahuje na pedagogické či zdravotnické pracovníky. Pro pořádek poznamenáváme, že pedagogickým pracovníkem se myslí pedagogický pracovník působící ve škole, předškolním zařízení nebo školském zařízení zařazeném do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení. Zdravotnickým pracovníkem pak fyzická osoba, která vykonává zdravotnické povolání. Fyzické osoby pracující na letních dětských rekreacích v kuchyni musí mít zdravotní průkaz a znalosti nutné k ochraně veřejného zdraví.

D) Další povinnosti pořadající osoby

Pořadající osoba je povinna na zotavovací akci zajistit **základní péči o zdraví všech účastníků zdravotníkem**. Za osobu způsobilou k výkonu zdravotníka se dle zákona **považuje pouze osoba způsobilá k výkonu povolání lékaře, zubního lékaře, všeobecné sestry, porodní asistentky, zdravotnického záchranáře nebo zdravotnického asistenta, osoba, která absolvovala kurz první pomoci se zaměřením na zdravotnickou činnost při zotavovací akci a student všeobecného nebo zubního lékařství po úspěšném ukončení 3. ročníku**. Zdravotník musí být na akci dosažitelný 24 hodin denně. Osoba pořadající zotavovací akci je dále povinna zajistit účast pouze způsobilých fyzických osob, zajistit účast zdravotníka při kontrole zdravotních průkazů kuchařů, při přebírání posudků a prohlášení od dětí a samozřejmě při sestavování jídelníčku a režimu dne. Zdravotník je dále povinen pořádit výpisy z posudků o zdravotní způsobilosti dětí. Zásadní povinností je **nepochybně vybavení lékárníčky v rozsahu stanoveném v příloze č. 4 vyhlášky č. 106/2001 Sb.** Pořadající osoba dále musí zajistit vedení zdravotnického deníku a seznamu účastníků, informování zákonných zástupců dětí o zdravotních obtížích, které jejich dítě na akci prodělalo a dále zajistit provedení instruktáže všech osob činných na akci, týkající se hygienických požadavků, které se na tyto akce vztahují, včetně informací o předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a jiných poškození zdraví a zároveň základů první pomoci.

E) Hygienické požadavky na zotavovací akce

UMÍSTĚNÍ

Vzhledem k tomu, že účelem zotavovací akce je posílit zdraví, vést k nabytí specifické znalosti či dovednosti, umisťují se tyto akce mimo území, ve kterém lze očekávat znečištění ovzduší a mimo hlučná území. S ohledem na dostupnost především ze strany integrovaných záchranných systému musí vést k pozemku přístupová cesta.

PROSTOROVÉ PODMÍNKY

Prostory staveb (chatky, budovy) musí být suché, s přirozeným větráním a osvětlením. Plocha na 1 dítě musí být nejméně 2,5 m². Stany musí být opatřeny pevnou nepromokavou plachtou. Prostor pro spaní ve stanech musí být izolován proti vlhku a chladu a prostor pro uložení věcí musí být izolován proti vlhku. Ve stavebách i stanech musí být vždy ubytován odpovídající počet dětí s ohledem na zachování možnosti uložení osobních věcí a možnosti pohybu mezi lůžky.

PODMÍNKY PRO OSOBNÍ HYGIENU

Umývárny musí být vybaveny na 5 dětí 1 umyvadlem s tekoucí vodou a odtokem nebo 1 výtokovým kohoutem s odvodem použité vody mimo místo osobní čistoty. Dále na 30 dětí musí být zřízena nejméně 1 sprchová růžice. Povinností je zajistit užívání sprch odděleně dle pohlaví a zajistit intimitu. Pořádající osoba musí zajistit možnost koupání v teplé vodě alespoň 1 za týden. Na 15 dětí musí být zřízen vždy 1 záchod. Také zde platí povinnost zajistit oddělené užívání záchodů dle pohlaví a zajistit intimitu. V blízkosti záchodů musí být zajištěna možnost umytí rukou v tekoucí vodě.

OŠETŘOVNA A IZOLACE

Ošetřovna a izolace se ve stavebách zřizuje v samostatných místnostech vybavených umyvadlem s tekoucí pitnou vodou a možností vytápění a používání teplé vody. Na 30 dětí se počítá 1 lůžko. U stanových táborů se ošetřovna a izolace zřizují ve vyčleněných stanech. Léky a zdravotnická dokumentace musí být zajištěny, aby k nim neměly přístup děti či nepovolané osoby. Ošetřovna a izolace musí mít vyčleněn svůj záchod s možností umytí rukou v tekoucí vodě. Zásadní povinností je, že se tyto prostory nevybavují patrovými lůžky a ani se nesmějí využívat k jiným účelům.

UBYTOVÁNÍ, VYBAVENÍ A ÚKLID

Na zotavovací akci se děti ubytovávají odděleně dle pohlaví. V opačném případě musí mít pořádající osoba zajištěn souhlas zákonných zástupců. Osoby vykonávající na akci dozor se ubytují odděleně v blízkosti dětí. Zdravotník musí být ubytován v bezprostřední blízkosti ošetřovny a izolace. Patrová lůžka na zotavovací akci smí být používána pouze dětmi staršími 7 let. Horní lůžko musí být vybaveno zábranou proti pádu a nepropustnou podložkou.

Úklid všech prostor se provádí před zahájením akce, mezi jednotlivými turnusy, v průběhu akce a po jejím ukončení. Denního úklidu se mohou účastnit také děti pod vedením osob činných na akci jako dozor s výjimkou úklidu záchodů.

Ložní prádlo se mění před použitím lůžka jiným dítětem, po znečištění a po odchodu dítěte z důvodu nemoci. Při výskytu infekčního onemocnění manipuluje s ložním prádlem pouze zdravotník. Čisté lůžkoviny se vždy skladují tak, aby nedošlo k jejich znečištění. Použité prádlo se ukládá odděleně od čistého a do ochranných obalů.

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

Zotavovací akce musí být zabezpečena pitnou vodou splňující hygienické požadavky stanovené vyhláškou č. 252/2004 Sb. **Pitné vody musí být dostatek k pití, čištění zubů, vaření, mytí nádobí,**

čištění pracovních ploch v kuchyni, osobní hygieně osob připravujících stravu a k provozu ošetrovny a izolace. K donášení nebo dovozu pitné vody musí být požívány pouze čisté uzavíratelné nádoby zhotovené z materiálu určeného k přímému styku s pitnou vodou a vyčleněné pouze k tomuto účelu. Vhodnost materiálu ke styku s potravinami symbolizuje znak „skleničky s vidličkou“. V případě, že symbol na nádobě není, je nutné mít doklad od prodejce, že jsou nádoby pro tento účel vhodné. Označené nádoby s pitnou vodou musí být ukládány na chladném a stinném místě. Pro pořádek uvádíme, že je nutné zvolit vhodnou frekvenci dovážení pitné vody. Před každým naplněním je nutné nádoby řádně vyčistit, popřípadě také dezinfikovat, vypláchnout pitnou vodou a až poté naplnit.

NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

Pevné odpady musí být ukládány do uzavíratelných nádob, které lze snadno čistit a dezinfikovat a mimo prostory kde se manipuluje s potravinami.

REŽIM DNE

Pevně musí být vymezena doba pro spánek, osobní hygienu a stravování. Doba pro spánek musí činit u dětí mladších 10 let (včetně) 9 hodin a pro děti starší pak 8 hodin. Režim dne musí odpovídat věku a zdravotnímu stavu dětí. Fyzická a psychická zátěž musí být přiměřená věku dětí, jejím schopnostem a možnostem. Musí být vyhrazeny dny odpočinku.

STRAVOVÁNÍ

Prostory pro stravování musí být zastřešené, zabezpečené před nepříznivými zevními vlivy. Prostory musí zahrnovat prostor pro přípravu pokrmů, prostor pro konzumaci, prostor pro mytí nádobí a prostor pro skladování potravin. V prostoru pro přípravu pokrmů nesmí docházet ke křížení současně prováděných čistých a nečistých činností, které se mohou vzájemně negativně ovlivňovat. Pracovní plochy, nástroje a nádobí musí být vyrobeny z materiálu vhodného pro styk s potravinami. Pracovní plochy (popřípadě i desky) musí být označeny a odděleny tak, aby byly potraviny nebo pokrmy chráněny před kontaminací. Vhodné je barevné rozlišení ploch či desek a nástrojů popřípadě jejich zřetelné označení. Čištění zařízení, pracovních ploch, nástrojů a nádobí musí být prováděno tak často, aby se vyloučilo riziko kontaminace. Musí být zajištěny odpovídající podmínky pro mytí potravin, mytí nádobí a mytí rukou pracovníků (vždy za použití pitné vody). Mytí kuchyňského a jídelního nádobí musí být odděleno. V případě, že jsou děti vedeny k samostatnosti a umývají si své jídelní nádobí samy, doporučujeme, aby osoby vykonávající na akci dozor kontrolovaly řádnost omytí.

Skladování potravin: všechny potraviny musí být na zotavovací akci skladovány za podmínek stanovených jejich výrobcem nebo zvláštním právním předpisem. Při skladování se potraviny nesmí navzájem ovlivňovat a ani nesmějí být ovlivňovány zevními vlivy. Potraviny, které nelze skladovat podle výše uvedené podmínky musí být bezprostředně po zakoupení tepelně zpracovány nebo ihned vydány ke konzumaci (to co se nakoupí chlazené uchovávat v chladu, co je pořízeno zmrazené uchovávat v mrazu). Technologie výroby a uvádění pokrmů do oběhu musí být v souladu se správnou výrobní praxí. Pro pořádek zdůrazňujeme, aby všechny teplé pokrmy, které se na zotavovací akci připravují, byly řádně tepelně upraveny!!!

Režim stravování: denně musí být pro děti zajištěna snídaně, přesnídávka, oběd, svačina a večeře. Součástí snídaně musí být teplý nápoj a jedno z hlavních jídel musí být teplé. **Strava musí odpovídat věku a fyzické zátěži dětí.** Na sestavení jídelníčku se podílí zdravotník. Nápoje musí být k dispozici

po celý den. Uchovávají se v krytých nádobách s výpustným kohoutem nebo se rozlévají z originálních balení.

Obecné doporučení k sestavování jídelníčků na zotavovacích akcích: Jak je zmíněno výše strava musí odpovídat věku a fyzické zátěži dětí. Z hlediska zdravého stravování dětí není vhodný nadměrný příjem slazených nápojů, kofeinových nápojů, obecně vysoký příjem potravin a pokrmů obsahujících velké množství tuků a sacharidů, pokrmů nevhodně technologicky upravených (smažených, atp.), pokrmů obsahujících uzeniny, nadměrný příjem sladkých pochutin a nedostatečný příjem ovoce a zeleniny.

Hlavním doporučením pro přípravu snídaně je zařazovat pomazánky - zeleninové, luštěninové nebo s tvarohovým základem, obilné kaše, mléčné výrobky (s nízkým obsahem přidaného cukru, bez zahušťovadel), kombinaci pečiva, másla a dalších potravin s dostatkem zeleniny. Ke svačinám zařazovat ovoce nebo zeleninu, mléčné výrobky, sladké pochutiny v omezeném množství popřípadě vlastnoručně připravené buchty (možnost úpravy receptury ke snížení množství cukrů či tuků). Polévky volit vhodně dle hlavního chodu. Přičemž převažovat by měly zeleninové polévky, pak luštěninové a posléze masové vývary. U masitých hlavních chodů by mělo převažovat maso drůbeží, poté vepřové. Pokud je to jen málo možné, tak také rybí. Samozřejmostí je zařadit také bezmasá hlavní jídla. V rámci příloh zařazovat také pohanku, bulgur či kuskus atp. Sladké pokrmy zařazovat v menší frekvenci. Volit zejména tvarohové varianty či kombinace s ovocem. Sladká jídla nezařazovat často na večeři. Obecným doporučením je nevyužívat při přípravě pokrmů uzeniny, pokud však ano, tak v minimální frekvenci a pouze ty s vysokým podílem masa. Pokud je to možné, nezařazovat smažená jídla. K jídlům podávat více čerstvé zeleniny.

Proč tato doporučení pro tábory? Hlavní myšlenkou toho všeho je, že děti jsou po celý školní rok vedeny v rámci škol a školních jídelen k zdravému životnímu stylu a stravování. Je více než vhodné, aby jim tyto návyky zůstaly také v období prázdnin. Cílem je ozdravení, odlehčení, zkvalitnění jídelníčků, podtržení významu zotavovací akce – posílit zdraví dětí, zlepšení výživové gramotnosti táborníků, poradit jim, jak na to a společně jídelníčky vylepšit, posílit zdravé stravovací návyky u dětí, avšak také nevzít dětem násilně to, co mají rády, ale ukázat jim, že to jde i jinak, jednoduše snažit se o postupné a pomalé změny.

Povinnosti pro pořádání jiných podobných akcí:

Osoba pořádající jinou podobnou akci je povinna zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení, zásobování akce pitnou vodou v rozsahu, aby ji bylo dostatek k pití, čištění zubů, vaření, mytí nádobí, čištění pracovních ploch v kuchyni, osobní hygieně osob připravujících stravu a k provozu ošetřovny a izolace a dále zajistit účast pouze způsobilých fyzických osob.